

Lúc bấy giờ, Xá-lợi Tử hỏi Thiện Hiện:

- Nếu Tam-ma-địa không khác Đại Bồ-tát, Đại Bồ-tát không khác Tam-ma-địa. Tam-ma-địa tức là Đại Bồ-tát, Đại Bồ-tát tức là Tam-ma-địa. Hoặc Tam-ma-địa, hoặc Đại Bồ-tát đối với Bát-nhã Ba-la-mật-đa cũng như vậy thì các Đại Bồ-tát làm thế nào đối với tất cả pháp như thật hiểu biết nhập Tam-ma-địa?

Thiện Hiện đáp:

- Nếu Đại Bồ-tát khi nhập các định, không nghĩ: Ta nương vào tánh bình đẳng của tất cả pháp mà chứng nhập các đẳng trì như vậy thì do nhân duyên này các Đại Bồ-tát tuy nương vào tánh bình đẳng của tất cả pháp mà chứng nhập các đẳng trì như vậy, như vậy, nhưng đối với tánh bình đẳng của tất cả pháp và các đẳng trì không phát sanh nghĩ tưởng, hiểu biết. Vì sao? Nay Xá-lợi Tử! Vì tất cả pháp và các đẳng trì, hoặc Đại Bồ-tát, hoặc Bát-nhã Ba-la-mật-đa đều vô sở hữu. Trong vô sở hữu, sự phân biệt, nghĩ tưởng, hiểu biết không thể phát sanh.

Khi ấy, Thế Tôn khen Thiện Hiện:

- Lành thay! Lành thay! Đúng như lời ông nói. Ta nói ông là người đứng đầu trụ định Vô tránh trong chúng Thanh văn. Do đó tương ứng với nghĩa Ta nói vì trong tánh bình đẳng không có sự chống trái nhau.

Này Thiện Hiện! Các Đại Bồ-tát muốn học Bát-nhã Ba-la-mật-đa nên học như vậy. Muốn học tịnh lự, tinh tấn, an nhẫn, tịnh giới, bố thí Ba-la-mật-đa nên học như vậy. Muốn học bốn niệm trụ cho đến tám chi thánh đạo nên học như vậy. Như vậy, cho đến muốn học mười lức của Phật cho đến mười tám pháp Phật bất cộng nên học như vậy.

Bấy giờ, Xá-lợi Tử liền bạch Phật:

- Đại Bồ-tát nào học như vậy chính là học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cho đến chính là học mười tám pháp Phật bất cộng phải không?

Phật dạy:

Này Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát nào học như vậy chính là học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, vì lấy vô sở đắc làm phương tiện, cho đến chính là học mười tám pháp Phật bất cộng, vì lấy vô sở đắc làm phương tiện.

Khi ấy, Xá-lợi Tử lại bạch Phật:

- Đại Bồ-tát nào khi học như vậy đều đem vô sở đắc làm phương tiện để học Bát-nhã Ba-la-mật-đa? Cho đến đều đem vô sở đắc làm phương tiện để học mười tám pháp Phật bất cộng phải không?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử: Đại Bồ-tát khi học như vậy đều đem vô sở đắc làm phương tiện để học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cho đến đều đem vô sở đắc làm phương tiện để học mười tám pháp Phật bất cộng.

Xá-lợi Tử thưa:

- Vô sở đắc là nói những gì bất khả đắc phải không?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Ngã bất khả đắc cho đến người thấy bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Uẩn, xứ, giới bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Vô minh bất khả đắc cho đến lão tử bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Bốn Thánh đế bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Dục, Sắc, Vô sắc giới bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Bốn niệm trụ bất khả đắc cho đến tám chi thánh đạo bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Mười lục của Phật bất khả đắc cho đến mười tám pháp Phật bất cộng bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Bồ thí Ba-la-mật-đa bất khả đắc cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Dự lưu bất khả đắc cho đến A-la-hán bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Độc giác bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh. Bồ-tát bất khả đắc, Như Lai bất khả đắc, vì rốt ráo thanh tịnh.

Xá-lợi Tử thưa:

- Bạch Thế Tôn! Nghĩa rốt ráo thanh tịnh là như thế nào?

Phật đáp:

- Nay Xá-lợi Tử! Tất cả pháp không sanh, không diệt, không nhiễm, không tịnh, không xuất hiện, không ẩn mất, vô đắc, vô vi. Như vậy, là nghĩa rốt ráo thanh tịnh.

Khi ấy, Xá-lợi Tử lại thưa hỏi Phật:

- Nếu Đại Bồ-tát khi học như vậy là học pháp gì?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Nếu Đại Bồ-tát khi học như vậy, thì đối với tất cả pháp đều không học điều gì. Vì sao? Nay Xá-lợi Tử! Vì không thể trong tất cả pháp như vậy, mà có các hàng phàm phu ngu muội, chấp trước có thể học ở trong đó.

Xá-lợi Tử hỏi:

- Các pháp như vậy làm sao mà có?

Phật dạy:

- Các pháp Vô sở hữu như vậy mà có. Nếu đối với pháp vô sở hữu như vậy không thể hiểu rõ thì gọi là vô minh.

Xá-lợi Tử hỏi:

- Những pháp gì không sở hữu hoặc không hiểu biết được gọi là vô minh?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Sắc vô sở hữu, thọ, tưởng, hành, thức vô sở hữu, vì pháp không nội cho đến pháp không vô tánh tự tánh. Như vậy, cho đến bốn niệm trụ vô sở hữu cho đến mười tám pháp Phật bất cộng vô sở hữu. Vì pháp không nội cho đến pháp không vô tánh tự tánh.

Nay Xá-lợi Tử! Phạm phu ngu muội nếu đối với pháp vô sở hữu như vậy không thể hiểu rõ được thì gọi là vô minh. Do vô minh và thế lực ái, người ấy chấp trước phân biệt hai bên đoạn, thường. Do đó không biết, không thấy tánh các pháp vô sở hữu phân biệt các pháp. Do phân biệt nên liền chấp trước sắc, thọ, tưởng, hành, thức, cho đến chấp trước mười tám pháp Phật bất cộng. Do chấp trước nên phân biệt tánh của các pháp vô sở hữu. Do đó đối với pháp không hiểu được, không thấy được.

Xá-lợi Tử hỏi:

- Đối với những pháp nào không biết, không thấy?

Phật dạy:

- Đối với sắc không biết, không thấy; đối với thọ, tưởng, hành, thức không biết, không thấy. Cho đến đối với mười tám pháp Phật bất cộng không biết, không thấy. Do đối với các pháp không biết, không thấy nên rơi vào hạng phạm phu ngu muội không thể ra khỏi.

Xá-lợi Tử hỏi:

- Người ấy không thể ra khỏi nơi nào?

Phật bảo:

- Người ấy không thể ra khỏi Dục giới, Sắc giới, Vô sắc giới. Do không thể ra khỏi ba cõi nên đối với pháp Thanh văn không thể thành tựu, đối với pháp Độc giác không thể thành tựu, đối với pháp Bồ-tát không thể thành tựu, đối với pháp chư Phật không thể thành tựu. Do đối với ba thừa không thể thành tựu, nên đối với các pháp không thể tin nhận.

Xá-lợi Tử hỏi:

- Đối với pháp nào người ấy không thể tin nhận?

Phật dạy:

- Đối với không của sắc người ấy không thể tin nhận. Đối với không của thọ, tưởng, hành, thức không thể tin nhận, cho đến đối với không của mười tám pháp Phật bất cộng không thể tin nhận. Do không tin nhận nên không thể trụ.

Xá-lợi Tử hỏi:

- Đối với pháp nào người ấy không thể trụ?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Đối với bố thí Ba-la-mật-đa cho đến Bát-nhã Ba-la-mật-đa, người ấy không thể an trụ. Đối với địa vị Bất thối chuyển cho đến mười tám pháp Phật bất cộng, người ấy không thể an trụ. Do đó nên gọi là phạm phu ngu muội, vì đối với các pháp chấp trước có tánh.

Xá-lợi Tử hỏi:

- Người kia đối với pháp nào chấp trước có tánh?

Phật dạy:

- Người kia đối với sắc chấp trước có tánh, đối với thọ, tưởng, hành, thức chấp trước có tánh. Đối với nhãn xứ chấp trước có tánh, cho đến đối với ý xứ chấp trước có tánh. Đối với sắc xứ chấp trước có tánh, cho đến đối với pháp xứ chấp trước có tánh. Đối với nhãn giới chấp trước có tánh, cho đến đối với ý thức giới chấp trước có tánh. Đối với tham, sân, si chấp trước có tánh. Đối với các kiến thú chấp trước có tánh. Đối với bốn niệm trụ chấp trước có tánh, cho đến đối với mười tám pháp Phật bất cộng chấp trước có tánh.

Bấy giờ, Xá-lợi Tử thưa:

- Bạch Thế Tôn! Và lại có Đại Bồ-tát học như vậy, chẳng học Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì không thể thành tựu trí nhất thiết trí phải không?

Phật bảo Xá-lợi Tử:

- Có Đại Bồ-tát làm học như vậy, không học Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì không thể thành tựu trí nhất thiết trí.

Xá-lợi Tử thưa:

- Điều này nghĩa là như thế nào?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát nào không có phương tiện thiện xảo, đối với Bát-nhã Ba-la-mật-đa phân biệt chấp trước. Đối với tịnh lự, tinh tấn, an nhẫn, tịnh giới, bố thí Ba-la-mật-đa, phân biệt chấp trước. Đối với bốn niệm trụ phân biệt chấp trước, cho đến đối với mười tám pháp Phật bất cộng phân biệt chấp trước. Do chấp trước những pháp này nên đối với trí nhất thiết, trí đạo tướng, trí nhất thiết tướng cũng chấp trước. Do nhân duyên này, có Đại Bồ-tát học như vậy, không học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, không thể thành tựu trí nhất thiết trí.

Xá-lợi Tử thưa:

- Đại Bồ-tát này khi học như vậy quyết định không học Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì không thể thành tựu trí nhất thiết trí phải không?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát này không học như vậy quyết định không học Bát-nhã Ba-la-mật-đa thì không thể thành tựu trí nhất thiết trí.

Bấy giờ, Xá-lợi Tử lại thưa:

- Bạch Thế Tôn! tại sao Đại Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa là học Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Khi học như vậy liền có thể thành tựu trí nhất thiết trí?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát nào tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, không thấy Bát-nhã Ba-la-mật-đa, cho đến không thấy trí nhất thiết tướng. Như vậy, Đại Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa là học Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Khi học như vậy liền có thể thành tựu trí nhất thiết trí. Vì sao? Nay Xá-lợi Tử! Vì lấy vô sở đắc làm phương tiện.

Xá-lợi Tử thưa:

- Đại Bồ-tát này lấy vô sở đắc pháp nào làm phương tiện?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát này khi tu hành bố thí Ba-la-mật-đa, lấy vô sở đắc đối với bố thí Ba-la-mật-đa làm phương tiện, cho đến khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa, lấy vô sở đắc của Bát-nhã Ba-la-mật-đa làm phương tiện, cho đến khi cầu Bồ-đề, lấy vô sở đắc của Bồ-đề làm phương tiện, cho đến khi cầu trí nhất thiết tướng, lấy vô sở đắc của trí nhất thiết tướng làm phương tiện.

Nay Xá-lợi Tử! Như vậy, Đại Bồ-tát tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa là học Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Khi học như vậy liền có thể thành tựu trí nhất thiết trí.

Xá-lợi Tử thưa:

- Đại Bồ-tát này khi tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa, đem vô sở đắc của những pháp nào làm phương tiện?

Phật dạy:

- Nay Xá-lợi Tử! Đại Bồ-tát này khi tu học Bát-nhã Ba-la-mật-đa đem vô sở đắc của pháp không nội làm phương tiện, cho đến đem vô sở đắc của pháp không vô tánh tự tánh làm phương tiện. Do nhân duyên này có thể mau thành tựu trí nhất thiết trí.